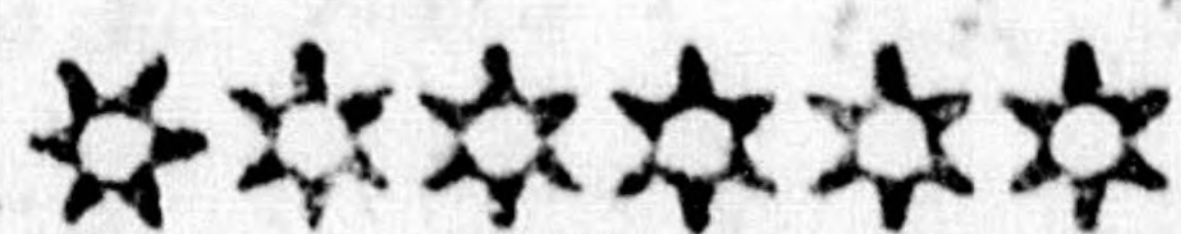

Nro. 89.

A' FELS. CSASZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Pentéken Május 14-dik napján 1813-dik
esztendőben.

Austriai Birodalom.

*Béts. Maj. 11. — A' Tsászár ÖF. méltózta-
tott Mesko és Schneller Generálmajor Hazafia-
kat, Feldmarsalhelytartóságra felemelni.*

Frantzia Birodalom.

A' Tsászárné ÖF. Előülése alatt Ministeri
tanáts tartatott Sz. Clouban Apr. 23-adikán.

— Egy tsászári Végzés, Apr. 8-adikáról,
rangot és helyet enged az Országmarsaloknak,
és a' korona Nagytisztjeinek a' Statustanátsban,
mikor azok parantsolatra a' Tsászárt kísérik oda.
A' tárgyszakaszok' (sectiones) Előülői után lessz
a' helyek; az ítélettételekben részesülnek, és vé-
lekedéseiket, valamint a' Statustanáts' Tagjai,
előadják.

— Metz mellett, *Mars-la-touron* menvén által *Napoleon* Tsászár Apr. 16-odikán egy szeren-
tséltlen familiának, melynek a' Házgazdáját egy
podgyászós szekér az előtt harmadnappal széjjel
nyomta, utánna való nap' pedig a' házát a' men-
kő megrontotta, ennek megigazgatására 600 liv-
rát adott.

— Ama híres frantzia Képzelmész (poëta)
Delille, a' nemzeti Szerzet' (national institut)
második rendinek a' tagja, a' frantzia Kollegyi-
omnak tsászári Professora, meghólt Maj. 1-ső
napján, a' mint a' Monitőr mondja.

— A' hadra igyelő Minister a' Tsászár' pa-
rantsolettjára azt rendelte, hogy vagy önkéntál-
ló módon, vagy kívánság szerént, mesterembe-
reket kell szedni a' hadsereg' sütőkementzéihez,
ütközetbeli dolgaihoz, takarmányhoz, ispotá-
lyokhoz, felruházásra és szekerekhez. Az ily-
lyen emberekből, például, 101 esett Meurthe
Megyére.

A' *Journal de l' Empire* ezt írja *Alcarazen-*
ből, *Valadolid'* Tartományából, April. 10. —
Eznehány nap alatt 3 vagy 4 felzúdult csoport
(insurgentenband) lett semmivé. Dél-tájéki Spa-
nyolországból igen kellemetesek a' hírek; az áng-
lushoz szítókat elnyomták, a' felzúdultak össze-
zavarodtak; és mindenből a' látszikki, hogy a'
Jósef Király' dolgai ebben az esztendőben jobb-
ra fordúlnak, mint a' múltban voltak.

Neapolyország.

Egy királyi végzés szerént 10,000 Felírtak
bízáttak az Igazgatomány' akarattjára; kik köz-
zül 6000 a' mozgó Hadsereghez, 4000 pedig a'

sugorgatotthoz kaptasoltatik. A' fő város' bátorságára Martz. 18-adikán kirendeit őrizet, már Martz. 25-ödikén talpon állott.

A' Hartzmezőről.

Az utolsó Újjságlevelünkben (552-dik lap) említett katonadolgokról háromféle hivatalos tudósítás hirdettetetiki, a' háborgó három nevezetesebb Hatalmasságok' részéről; mellyeket minden környülállásival együüt, a' mi leveleinkben előadni azért nem lehet, mivel' több fontos történetek is fordúlván elő, sok kinn maradna, melly a' Históriákban nagy tökéletlenséget szűlne. Azoknak velős értelmeit, megjegyzésre méltó környülállásaival együüt hiba nélkül adjuk elő.

A' *Frantzia* Tsászári Főtanyán, *Pegauban*, Máj. 4. — Majus' 1-ső napján elindúlt a' frantzia, tsaknem tsupa gyalogságból álló előrálló *Weissenfelsből Lützenre* Jöllehet síkon esett a' dolog; elvette az ellenségnek minden fekvését, mellyeket az, nagy számu ágyúval és 15,000 lovas-sággal óltalmazott. A' harmadik ágyúlövet megölte az *Istriai* Hertzeget (*Bessieres* Marsalt). — Maj. 2-odikán megtámadta az ellenség, mely *Zwenkau* és *Pegau* felől jött az alatt, míg *Lauriston* Gen. *Lipsiába* bényomúlt és ott megmaradt, a' *Moskwai* Printz, (*Ney* Marsal), és a' *Ragusai* Hertzeg' Tagjait, délutánni 2 órakor *Kaja'* falujánál, tüzessen. *Napoleon* Tsászár oda ment; 5 órakor meg vólt az ütközet nyerve, és a' Muszkák, Burkusok minden felől a' vissza vonulásához fogtak; ámbár nekik a' nagy számu Lovasság egy tágas és kietlen síkon előmenetelt mutatott.

Minden tag, a' mely a' hadakozásba keveredett, kitért magáért. A' fiatal csoportok nem akartak alábbvalók lenni az öreg seregnél: az ellenség' Lovassága csak egyszer sem mozdíthatta őket ki a' helyekből. Az ellenség' vesztesége rémítő, mert az egész sereg' vastaga, a' számos frantzia ágyú' szakadatlan tüze között vonúlt vissza. — A' Muszka Császár és a' Burkus Király az ő egész erejeknek a' homlokán voltak. A' Burkus őrizet (gárda) elseperttetett. A' Frantziák' részéről 2 vagy 3 Geo. esett sebbe.

Maj 3-adián általment a' Frantzia Hadsereg az *Elsteren* (folyóvíz). Napoleon Császár *Pegau*ba érkezett délutáni 2 órakor; *Sándor* Császár és a' *Burk.* Király, az ütközet' napján, esteli 11 órakor oda érkeztek, és más nap' reggeli 4 órakor onnan elmentek. A' *Vicekirály* *Borná-*ban van.

Az ellenség' Hadserege a' legnagyobb zavarban vonúl vissza *Dresda* felé. Ma *Rochlitz*ban kell a' Főtanyájának lenni. Egy *Mechlenburgi* Printz a' hőltak között vagyon. A' Császár megparantsolta, hogy hőlteteme, mellyet a' Burkusok *Pegauban* vesztegleni hagytak, rangjához illő tisztességgel takarítasson el. A' falusiak' szavok szerint, a' *Burkus* Koronaörökös, és egy *Hossen-Hombourgi* Printz megsebesedett. — A' Burkusok azt mondják — *mindent feltettek a' játékra, 's a' játékot elvesztették.*

A' *Moskwai* Printz megyen *Lipsiába*, a' hol a' *Saale* tájéki Tagot a' magáéba olvasztja.

Napoleon Császár az ütközet alatt azon a' dombon vólt, a' mellyen *Sándor* Császár, a'

Burkus Király, és 7 vagy 8 *Brandenburgi* Printz a' tsata' kezdetén vóltak. 150, 180 ezerig való Muszka és *Burkus* Gyalogság, és 30,000 Lovasság verettetettmeg. A' frantzia verekedő Erőnek tsupán tsak harmada vólt a' tsatában. — A' Muszka Őrizetregementek tsaknem egészen eltőröltettek. A' burkus őrizet nints már. Ebből a' szép Tagból lehetett látni magános tiszteket, a' kik eggyenként jöttek vissza, 's mentek keresztül *Pegaun*. — A' *Blücher*' Tagjának 3 regementje a' tsatában vólt; az ütközet' estvéjén tsak a' düledékjei maradtak annak. — A' keleti *Burkusország*' első regementjének Gránátíros Tsapatja kétszer vettemeg *Goja*' faluját; a' harmadik megtámadáskor egészen széjjelszóratott.

Jól meg kell jegyezni, hogy az ütközet' napján, a' frantzia Lovasságnak tsak egynehány Svadronnja ment a' tsatába. — *Napoleon* Tsászár maga vezetett mindent. — Minden pillantásban várják az utóbbi környülállásos tudósításokat ezen fontos dologról.

— A' *Burkus*' részéről e' következő adattoki hivatalosan ezen dolog felől: — Eleve tett tudósítás a' Maj. 2-dikán esett *Grosz-Görscheni* ütközetről.

Apr. 30-adikán az a' tudósítás érkezett a' *Wittgenstein* Gen. Főtanyájára, hogy a' *Ney* Marsal' Hadseregének nagyobb része, az *Olasz* Hadseregnek egy része, és a' frantzia Őrizet a' *Naumburgi* környéken által ment. Egyszersmind azt beszéltek, hogy *Napoleon* Tsászár megérkezett a' Hadseregéhez. Vették észre, hogy a' Vicekirály jobbra húzódtott. Tehát nyilvánosságos vólt,

hogy az ellenség igyekezett minden erejét össze-
 tsomózni, és a' szándéka kitettzöképpen oda tze-
 lozott, hogy egy főütközetet tegyen. — E' szerint
Sándor Császár és a' *Burkus* Király ÖFgek. a'
 magok' Hadseregeihez mentek, hogy a' magok'
 személlyes jelenléteikkel a' csoportok' bátorságát
 a' verekedésben élesszék. A' *Winzingerode* Gen.
 Tagja kiindúlt *Lipsiából* a' *Weiszenfelsi* ország-
 úton, hogy az ellenség' erejét megszaguldolja
 (recognoscálja), és ez, bizonyossá tette a' vett
 tudósítást, hogy az ellenség szembetűnő szám-
 mai van ott. Erre Maj. 1-ső napján elkezdődött
 egy igen mérces tsata az említett Taggal, mely
 által meggyőztünk arról, hogy az ellenség fő
 ereje *Weiszenfels'* és *Lützen'* környékén áll. A'
 Vice Király' állását *Lipsia* és *Hála* között hittük
 lenni: és így, az ellenségnek az ütközet fölöl
 való elmerajzolattja (plánuma) nyilvánvaló volt.
 — *Wittgenstein* Gen. meghatározta, hogy az el-
 lenségnek eleit vegye, és azt a' maga' rendelé-
 seiben egy vakmerő megtámadással megzavarja,
 hogy a' támadólagitótól (offensivatól) elvonnja.
 Itt nekünk főképpen azt kellett tárgyazni, hogy
 az erejének mindjárt azon részére tsapjunk, a'
 mellyet az legjobb csoportjainak tart, hogy egy
 ilyen tsapás után, a' mi könnyű Tagjainknak,
 mellyeknek mostanában az ellenség a' nyakokra
 szaporodott (überlegen geworden), tágabb tér-
 helyet adhassunk. És így, ha lehet, mindjárt
 a' háta' megett álló csoportjait kell megtámadni
 az ellenségnek. — Maj. 1 és 2 napja között va-
 ló éjjel tehát felkerekedett a' Főhadsereg két osz-
 lopban *Röthaból* és *Bornaból*, és előrenyomáit az

Elster (víz) szorulatjáig *Pegau* környékén. *Winzingerode* Gen. parantsolatot kapott, hogy ezt a' mozdulást az által lárvázná, hogy a' Lovaslest (cavalerie - post) helyén hagyván, vegye magát *Zwenkaun* keresztül a' Főhadereghez. — Pitymallatkor (hajnalhasadáskor) általszállingódozott minden az *Elster*' szorulatján (defilee) *Pegaunál*, és tsatarendbe állott az *Elster*' bal partján, jobb szárnyával *Werbennél*, a' ballal *Grunanál*. Egy száguldozás (recognoscirung) által megtudtuk hogy az ellenség' főereje már *Weiszenfelsen* kívül, *Grosz - Görshenben*, *Klein - Görshenben*, *Rathnon*, *Starsiedelben* és *Lützenben* van. Az ellenség nem merte a' mi mozdulásainkat háborgatni, nem mert a' síkra jönni. Déli 12 órakor parantsolatot kap *Blücher* Gen., mint a' Hadseregnek első összetsapatja, hogy a' muszka ágyúserenek egy része' segedelmével az ellenséget támadjameg. A' megtámadás esett *Grosz - Görshenre*. Az ellenség nyakasan oltalmazta azt. Rohanással vettükmeg. *York* Gen. a' falu' jobb oldalánál mentfel. Az egész Hadsereg jobb kézre fordúlt, 's azonnal elterjedt a' *Blücher*' egész lineáján a' verekedés. Felfedezett itt az ellenség egy nagy számú ágyúsereret, kivált' a' nehéz tsövösök közzül, és az apró fegyvertűz a' falukban nagy elevenséggel folyt egynehány óráig. Ebben a' gyilkos dulakodásban hasonlíthatatlan vitézséggel, rohanó kézzel vetjükel *Klein - Görshent* és *Rahnót*, valamint elébb *Grosz - Görshent*, és egynehány óráig kézen tartottuk. Egyszer jön az ellenség egy béható erővel, megkerítette és elvette azokat a' falukat,

rész szerént ismét, de nem mehetett reá, hogy a' megújított megtámadásban ott megmaradhas-
son. A' burkus őrizetek előnyomúltak segedelemre,
és most, egy másfél órai legnyakasabb ellent-
állítás után ismét elvettük az említett falukat az
ellenségtől és megtartottuk azt. Ez alatt dolgo-
zott a' hadsereg' két szárnya is, és a' *Berg* Gen.
muszka csoportja: 100 lépésre állottunk az el-
lenséggel szemben, 's egy a' legvéresebb ütköze-
tek között az egész hadseregen elerjedett.

A' mi sugorgatottainkat közelebb vettük a'
tsatához, hogy kéznél legyenek, ha reájok szo-
rúdnánk, 's így folyt az ütközet esteli 7 óráig.
Ekkor előáll az ellenség egy új Hadsereggel a'
mi jobb szárnyunknál a' két *Görschen* előtt,
úgy gondolljuk a' Vicekirály' hadseregével, ví-
dámon megtámad a' maga részéről, és szándé-
kozott a' mi szerentsénket még egyszer kitsikar-
ni a' kezünkből. Most már a' muszka sugorga-
tott' egy részének a' Gyalogsága is tűzbe vite-
tett, a' vídámon megtámadott *York*' Tagja se-
gedelmére, és a' legveszettebb hadakozás, mely-
lyet a' muszka ágyúsereg ettől fogva, a' *York*'
Blücher' és *Winzingerode*' Tagjai pedig egész nap
kiállottak, tartott itt is esthajnalig. A' kellőkö-
zepet is, és a' falukat megtámadta még egyszer
az ellenség keményen, de nem mozdultunkki
a' helyünkből. Ezen állapotban szakasztotta
végét az ütközetnek az éjj. Úgy vólt a' szán-
dék hogy az ellenséget még más nap' reggel is
megtámadjuk: de ez, azon idő alatt elvette Lip-
siát; melly minket arra kényszerített, hogy az
ellenség ellen ürögforogjunk (manövriren). Ké-

söbben meghallottuk hogy az ellenség az ütközet miatt, Lipsiát odahagyta; éppen az által vesztette Hálát is el, körülbelől (mintegy) 15,000 emberét belévesztette, sok ágyút letaroltuk (demontér), egy rakás puszkaporszekekerét felrepítettünk; a' mi könnyű tsoporjaink ismét szabadon tehetnek nekik kárt, 's a' nyert szerentsét tovább szaporíthatják. És így a' Hartzmező kézből van, a' győzedelem a' miénk, a' feltett tárgyat elértük. 50,000 a' leg jobb tsoporjaink között nem volt a' verekezésben. Mi a' mi részünkről egy ágyút sem vesztettünk, 's ki-tanúlta az ellenség, mitsoda ellentállást és bátorságot nem szülhet két fészeken összeszövetkezett Nemzettségnek egyesült nemzeti szesze; azt is, hogy a' Gondviselés' méltóságosabb keze a' Hatalmasságok' igaz dolgát oltalmazza, azokét, a' kiknek egyedül való szándékjok az, hogy a' függetlenséget és állandó békességet, minden Nemzet' magánállásán fundálja. — Így volt az ütközet Maj. 2-odikán a' *Lützeni* sík' mellyékén, a' hol már egyszer Németország' szabadságát helyre tsatázták. Oroszlányi bátorsággal hadakoztak azért a' Muszkák és Burkusok, és az ő törekedések nem lessz haszontalan.

A' mit mi vesztettünk, lehet valami 10 ezer, kik között nagyobb része tsak könnyű sebet kapott. Az elesetek között sajnálljuk a' burkus részről, több érdemes Főtisztjeink között, a' *Hessen-Homburgi* Printzet is. A' muszkákból megsebesedtek *Kanowniezyn* Gen., a' burkusokból *Blücher*, *Scharnyorst* kevéssé, *Hünebein* jobban. — A' Frantziák' részéről, a' foglyok' szavok szerént, elesett *Bessieres* Marsal, megsebesedtek *Ney* és

Souham. Már béhoztak 1000 foglyot, 10 ágyút, 's egynehány ezer fegyvert Hálában elvettünk. A' mi könnyű tsoportaink úzik az ellenséget.

Ekkoráig ezek vóltak a' nap' szüleménnyei. Az Isten megáldotta a' mi fegyvereinket, és lát-hatóképpen óltalmazta a' tsatában a' két tisztelt Magánországlót (monarchát), a' kik gyakran még a' falukban is, a' hol a' verekedés legmérgeesebb vólt, magokat a' veszedelemnek kitették. Az Isten áldja és tartsameg őket tovább is.

— A' Muszka hivatalos tudósítás egyre me-gyenki a' most előadott Burkus tudósítással. A' különbség tsak az, hogy itt 16 ágyút és 1400 foglyot mond, mint frantziaveszteséget, 's 12 vagy 15 ezer emberkárt egygyütt: a' magok' részéről pe-dig mintegy 8000 embert, de semmi győzedelem-jegyét.

Háborúi dolgok.

Apr. 18-adikán megtámadtak *Borgfelden* a' lakosok egy ott kiállított őrálló tsoport Frantzi-át: 6 ot megsebesítettek a' megtámadók' vezér-lői, kiket a' Bremeni ispotályba vittek. A' borg-feldieket vádolták először ezzel a' gyalázatos bünhődéssel: de utánna járván ennek a' dolog-nak ott helyben, kitanúlódott, hogy a' vétkesek *Lilienthaliak* vóltak, és hogy még két Ánglus verbunkos is vólt ott. Egy *Mayer* nevü, híres akasztófatzímer (bösewicht) vólt a' zenebonálók' fejek. Kívánták, hogy a' zenebonatámasztókat adjákki 's ígérjékmeg az engedelmeskedést. Erre az édesgető lépésre az a' válasz adatott, hogy *Lilienthalban* 1000 ember vólna, és 6000 ember-re kész nállok az élelem. A' vezérlő Fő Gene-rál parantsol, hogy a' falut erővel vegyékel 's

gyűjtsákfel. Ez a' rettentő, de igen nagyon megérdemlett példa kéntelen már végre az olyanok' szemeit kinyitni, a' kik magokat a' tsalárd ígéretek által elhagyják gonosz és soha büntetetlen nem maradó tselekedetekre vezettetni.

— Ugyantsak *Bremenből*, Apr. 21. azt írják, hogy oda érkezett *rendkívül való alkalmatosság által a' tsász. Főtanýáról* egy hivatalos tudósítás' értelme, melly ez: az egész Hadsereg mozgásban van. — A' *Moskwa*i Printz *Erfurtban* és *Weimarban* áll 50,000 emberrel. — A' *Ragusai* Hertz. *Eisenachban* és *Gothában* 50,000-rel. — *Bertrand* Gen. *Koburgban* 60,000-rel. — A' tsászári Örző (gárda), 20,000 ember, *Fuldában* és *Vachban*. — A' Vicekirály a' régi helyén maradt. Az ellenség minden felől láttatott hátravonúlni.

Dresda, Maj. 7. — A' Hadseregek' állása ez: — 4-ediken, vólt a' frantz. Tsászár' Főtanýája *Pegauban* (nézd odaelébb). Akkor nap' vólt az egyesült Hadseregek' Fővezérjének *Wittgenstein* Gen.nak a' Főtanýája *Bornában*; 5-ödikén *Rochlitzban*. Tegnap és ma vólt a' muszkaburkus nagy Főtanýa *Nossenben*, a' jobb szárnyáé *Meissenben*, a' balé *Freibergben*, a' Sugor-gatott *Wilsdrufban* (*Dresda* mellett).

— A' *Lützen* és *Pegau* között esett ütközet' napjától fogva, és Maj. 3-adikán elkezdődött váratlan hátrálása ólta a' muszkaburkus hadseregnek, tsak tsatázások (nem ütközet) estek az ellenkező előrállók és hátrórállók (elől órállók, hátúl órállók, avant-garde, arrier-garde) között. A' nehéz ágvúk és a' hadsereg' útipodgyássza (trosz) általköltöztettek az *Elbén*. A'

közönséges vélekedés szerént, nehezen lenne több valamire való tsata ennek a' folyóviznek a' bal partján.

Hamburg, Apr. 28. — Ma délután érkeztek ide Angliából a' Német számtalan' (legio) első tsoportjai, Gyalogság, Vadász, Húsár. — Ugyantsak ma érkezett meg egynehány száz ánglus Gyalogság. Minden órán várunk még több szakaszt is, *Besz*, *Halket*, és *Martin* Főhadnagyok' vezérlések alatt.

Ugyanonnán, Apr. 30. — Nagyon felzúdultak itt a' napokban, az Elbe' túlsó mellyékén nevedő ellenségi erő miatt, kivált' mikor meghallották, hogy a' Frantziák elvettek *Haarburg*-ban egy 8 ágyús hajónkat, 's *Wilhelmsburg* szigetjét elakarták foglalni: de a' mellyet a' Muszkák és önkéntállók megöltalmaztak. Az elvett hajót mi széjjel lövöldöztük; de már akkor kihordták belőlle a' Frantziák az ágyúkat.

— Anglia Országban a' hannoverai Számtalan' rántzbaszedésére, jöttek tsoportok; hoztak magokkal 20.000 ember' felfegyverkeztesére egész készületet és hadkésztséget (munitiót); azonkívül, minden a' legszebb ánglus fegyverrel van felfegyverkezve, még a' Városőrizet (burggarda) is: 800 ezer illendő töltsünk készen van a' puskaporházban.

— A' Breslavi Újságlevélben, Maj. 5-ödikén, van egy Hirdetmény a' titokhordók (spionok) ellen; melyben Statuscancellarius *Hardenberg*, némelly intések és fenyegetések mellett, felteszen jutalmúl 500 taliértől 2 ezerig, 's többet, az ollyannak, a' ki az említett rossz szívűeket fel tudja adni.

Berlin, Maj. 4. — Maj. 3-adikára vírradóra holt meg *Burkus Kir. Herceg Augustus Ferdinand*, 11-dik Fridrik' legifjabb testvérje, életének 83-adik esztendejében.

Bremen, Apr. 24. — Marsal *Eckmühli* Herceg ide érkezett tegnap estve 7 órakor, főtanyájával együtt.